

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianaee, 1661

XI. De treuga & pace.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62953)

TITVLVS X. DE IVRAMENTIS, ET IVRISIVRANDI obligatione.

Gregorius XIII.

Impossibilitatem & illicitum juramentum inquit & prohibendum. CAP. I.

Inter Apostolicas & alias canonicas functiones, quas de jurisjurandi religione variis temporibus proderunt, facile record. Nicolaus Papa tertius, intelligens in nonnullis Ecclesiis de earum consuetudine observari, ut cum earum Prælati ad Ecclesias ipsas primò accedunt, vel eum de recipiendis ibidem novis canonicis agitur, nec Prælatos admitti, nec canonicos alter recipi in dictis Ecclesiis, nisi jurato ab eis, statuta & consuetudines ipsarum Ecclesiarum scripta inviolabiliter observare inter laicos etiam multorum civitatu, castroꝝ, & terrarum eum consuetudinis morbum in assumentis potestatis, rectoribus, vel officialibus suis irrepisse, usque potestates, rectores, & officiales ad hujusmodi potestatis, rectorias, & officia, nullo modo admittantur, nisi prius se statuta ipsorum locorum clausa juraverint servaturos. Et quia in statutis, consuetudinibusque supradictis interdum aliqua reperiebantur illicita, seu impossibilia, vel obviantia Ecclesiasticæ libertati, Idcirco ne sub tali generalitate jurandi sic in juramentis peccandi occasio præberetur, cum juramentum non fuerit institutum, ut vinculum esset iniquitatis, prædictus Nicolaus Papa animatum periculis oblitere cupiens, frugifera & salubri constitutione præcipit quibuscunque scientibus, contineri in prædictis consuetudinibus & statutis illicita, impossibilia, vel libertati Ecclesiasticæ obviantia, hujusmodi juramenta ab eis nullo modo præstari, & juramenta ea intentione faciendâ vel factâ, ut etiam illicita, vel impossibilia, seu libertati Ecclesiasticæ obviantia observentur, cum etiam sub tali intentione præstari non possent abique divine majestatis offensa, decrevit in hujusmodi illicitis, impossibilibus, seu libertati Ecclesiasticæ obviantibus non servanda: quin potius pro animarum salute si sub forma prædicta vel simili aliquos ignorantes prædicta illicita, seu impossibilia: vel libertati Ecclesiasticæ obviantia jurare contingeret, ad observanda duntaxat licita, possibilia, & libertati Ecclesiasticæ non obviantia juramentorum inventio referri deberet: declarans juramenta sub hujusmodi generalitate qualitercumque, & sub quacunque verborum forma prædicta vel præstantia, ad licita, possibilia, ac Ecclesiasticæ libertati non obviantia duntaxat extendi, ipsosque jurantes ad alia per præstationem juramenti hujusmodi non teneri. Verumtamen multi infirmi, cupidique sensus sese in hujusmodi juramenta cum animarum suarum periculo præcipiant.

Nos, quoniam hæc sanctorum quoque Patrum institutis, & salubri rerum Ecclesiasticarum directioni adversantur, & tanquam de radice ambitionis procedentia omne bonum in Ecclesiis rebusque publicis pervertunt, ea novæ provisionis subsidio prohibere volentes, presentium auctoritate innovamus prædictam constitutionem Nicolai Papæ, itidemque alias omnes canonicas sanctiones de abusu & reprobatione hujusmodi juramentorum promulgatas, volumusque eas ubique ab omnibus etiam quoad præterita inviolabiliter observari. Ac etiam præcipimus, & interdiciamus Prælati, Canonici, & aliis supradictis, necnon Ecclesiarum capitulis, & monasteriorum, ceterisque conventibus, civitatibus quoque, castroꝝ, & terrarum communitatibus, & personis quacunque dignitate præditis, ne ulla omnino juramenta illicita, impossibilia, damnosa, vel libertati Ecclesiasticæ, aut decretis Concilii Tridentini obviantia, sive active post electiones, confirmationes, provisiones, receptiones, admissiones, aut alios actus, ubicunque ac

quocunque tempore, etiam prætextu cujusvis consuetudinis quocunque tempore observata, quæ potius corruptela est censenda, sive in genere, sive in specie præstare, reddere, vel exigere, nec super præstatis, redditis, vel exactis hucusque quencquam in iudicio vel extra inquirere audeant quocunque modo, vel turbare, illos enim qui juramenta illicita, impossibilia, damnosa, vel Ecclesiasticæ libertati, aut decretis dicti Concilii obviantia exigere contendent, Episcopos videlicet, & alios quocunque Pontificali dignitate præditos, suspendimus à divinis, capitula verò & conventus, eorumque Ecclesias & loca omnia interdictio Ecclesiastica supponimus, ac singulares personas excommunicationis sententia innodamus, inhabilesque facimus ad obrenta & alia obtinenda eo ipso, nobisque & Romano Pontifici pro tempore existentis relaxationem suspensionis & interdicti, necnon absolutionem ab excommunicationis sententia hujusmodi perpetuo reservamus. Decernentes eos, qui talia juramenta scienter præstiterint, usu & commodo rei & gratiæ, cujus causa juraverint, eo ipso privatos esse: alios verò ignorantes ad præstitorum juramentorum hujusmodi observationem minime teneri: Necnon irritum & inane, quicquid fecerit per quoscunque scienter vel ignoranter attentatum est hæcenus, & deinceps contigerit attentari. Rom. Non. Sept. 1584.

TITVLVS XI. DE TREVGA ET PACE.

Pius Quartus.

Pacis & trevge fideiussiones stipulantur, ne novis causis triumphetur conventio.

CAP. I.

Quoniam eò hominum protervitas devenit, ut quæ homicidium vel maleficium aliquod committere deliberant, prius quarant eos quos pro hostibus habent, trevgæ vel pacis prætextu allectando, decipere, quo facilius postea delicti perpetratio reddatur, expedit: propterea ut quos Dei timor non tenet, poenarum rigor deterrendo coerceat, populorum quieti consulere, & flagitiosos faciorum ac scandalosorum ausus deprimeret, necnon cavillationibus, quas ad solutiones poenarum effugiendas hominum malitia in dies excogitat, subvenire volentes, quod poenæ conventionales pacis & trevge ruptæ, & fideiussiones de non offendendo, stipulantur in futurum per Notarios in favorem Cameræ Apostolicæ, & non communiatum, vel alterius, & si aliter factæ fuerint, in ipsius Cameræ favor em stipulata censentur. Quodque in causis trevgarum pacisque fractarum ipsi fractores, vel eorum fideiussores allegare non possint, quod offensa ex nova causa processit, nec allegata cuiquam suffragetur. Et quia in cautionibus de non offendendo partes intendunt, ut sibi eo quo melius fieri potest modo cautum sit ne offendantur impune, & ideo promittunt non solum pro se ipsis, sed etiam pro aliis eorum conjunctis, quod non offendent, neque offendi facient: sed aliquando Notariorum imperitia sensum & intentionem partium pervertente, contingit eos scribere, quod partes promittunt non offendere per se & alios, ubi scriptum oportuisset pro se & aliis, differentiam videlicet inter has voces, per & pro, nescientes, vel confundentes; ac propterea præbentes anam cavillonia & delinquentibus prætextendi, quod facta offensione per unum ex comprehensis in fideiussione, non sit commissa stipulatio poenæ nisi consistet quod ille qui offendit, de mandato Principalis offenderit impunita. Idcirco scandala eventum, illaque remaneat impunita. Idcirco quod si quis Notarius errorem hujusmodi commiserit, mille ducatorum auri Cameræ Apostolicæ applicando.

PPp 5

zum poena placatur; & nihilominus five ex ditione per-
five ex ditione pro stipulatione concepta & offensus sequen-
ta fuerit, principales promittentes ad poenam conventio-
nalem perinde teneantur, ac si ipsi mandantibus offensus
emanasset, & de eorum mandato legitime constaret; ii-
demque Notarii sub simili poena in instrumentis fidei-
jussorum de non offendendo apponant clausulam: Quod da-
ta contraventione alicujus comprehensi in stipulatione, si
contingat talem contraventionem verè & realiter confite-
ri, vel licet propter contumaciam in non comparèdo, poe-
na conventionalis committatur, & exigi possit à fidei-
jussoribus, nulla excusatione vel exceptione penitus admi-
ssa: imò habeantur etiam & contraventione, ac si per te-
stes vel alias legitime probatum vel approbata fuissent.
Et si clausula in stipulatione omissa fuerit, illa nihil-
ominus pro apposta, & contraventione pro legitime appro-
bata habeantur. Et similiter si per principalem fide-
jussorem in fidei-
jussione comprehensum, stipulationi contra-
ventum, & offendens seu contraveniens contumax, is-
que in meram contumaciam condemnatus fuerit, fidei-
jussor statim ad solvendum poenam conventionalem co-
gatur; nec possit audiri, suum principalem offendisse
ex causa necessariae defensionis allegando & deducendo,
ne videlicet delinquentes indirectè per procuratorem &
interpositam personam audiantur, & quod dictum est in
exemplo dicto exceptionis hujusmodi, id etiam ad omnia
alia extendatur. Et si talis clausula fuerit in predictis
stipulationibus omissa, nihilominus apposta similiter in-
telligatur; Quod & ad legitimam per parentes solven-
tiam, aut forsan contumaciam de aliquo delicto conde-
mnati aut banniti fuerint, non obstante quocumque statu-
to, aut forsan consuetudine in contrarium existente, qui-
bus omnibus nos per praesentes in ampliori forma deroga-
tum esse censuimus & decernimus.

Præsentibus iudicibus ordinariis & secularibus.
In causis clericorum criminalibus merè Ecclesiasticis,
ordinariis Ecclesiasticis privativè ad seculares iudices co-
gnoscant, sed in aliis mixtis sit locus praevencionis inter or-
dinarium & iudicem secularem, dataque praevencionem ex
parte ordinarii Ecclesiastici, non nisi contra clericos tan-
tum procedere possit. Et si pretenderetur ratione con-
nexitatis, adjuvanti, vel aliis quomodocumque, laicum ejus
forum sortiri debere, iudex tamen secularis in praeveni-
entibus, quavis inhibitione sibi facta non obstante, absque
consensu vel aliarum poenarum incursu procedere
possit. Necnon quibuscumque appellationibus, provoca-
tionibus, nullitatum dictionibus, commissionibus, inhi-
bitionibus, & aliis decretis contra formam superius tra-
ditam per quoscumque etiam iudices praefatos pro tempo-
re quomodolibet emanatis & factis non attentis, liberè &
licite per ipsos iudices, à quibus ad suarum condemna-
tionum totalem executionem, alias tamen legitime, sub
simili indignationis & excommunicationis poena, pro-
cedi possit, & omnino debere, ac ut procedant præcipi-
entibus & mandamus. Et insuper tam iudicibus praefatis,
quam Notariis sub eadem excommunicationis ac indi-
gnationis nostrae, privationisque officii poena, ne contra
praemissa aut quicquam praemissorum facere & attentare
presumant, districtius inhibemus.

Pius Quartus.
Moderate & ad iuri terminis reductur procedens respectum
Pii IV. de allegatione nova causa in causis pacis & treuga factis. Et
praevencionem iuxta Concilii Tridentini decretum observatur.

CAP. 11.
Cvm ob innumeras Rom. Pont. occupationes ac par-
ticularium rerum quarumlibet status ignorantiam,
contingat ab eo quandoque literas emanare, quarum ma-
gnam aliquorum praevencionem redundare noscuntur,
minimè reprehendendam esse videtur, si tandem pra-

judicio cognitio literarum hujusmodi, etiam si per se re-
decessorem emanaverint, tamen per modum
editas, revocata & limitata, aliaque deinceps ditione
ut rerum & temporum qualitate penitus conueni-
Dominio salubriter expedire. Datum Romae apud
recondi. Pius Papa IV. praevencionem inter
minibus & excessibus qui in diebus ordinariis
per quosdam suas in formosus proprias causas
inter alia statuit, quod in causis treugarum & pacis
claram ipsi factores vel eorum fidei-
possent, quod offensa ex nova causa procederet, non
legata cuiquam suffragaretur. Et etiam quod in
mixtis inter iudicem Ecclesiasticum & laicum locum
praevencionis, ita tamen quod iudex Ecclesiasticus in
praevencionis non possit procedere contra laicum, nisi
lud debeat remittere ad iudicem laicum, & aliter
in eisdem literis plenius continetur. Nos contra
ad rationem & iuris debito alium esse, esse quod
nis innocui fuerint, eorumque fidei-
seu fidei-
gente occasione fracta fuerint, etiam in causis
debere, cum praecipue pacis, treuga, seu fidei-
iurmodi de non offendendo non ad offensionem
turs causis, sed ex praevencionem tantum in
fatas quoad praemissa revocantes, ex illis
est, et cumque sum fortiri in praemissa
convenientes: Motu simili, & novam causam in
garum, seu fidei-
seu fidei-
seu fidei-
rum, seu faciendarum, praefatarum seu
ipsi aliquo modo, seu aliquis eorum in
intervenient seu intervenit, videlicet in
dictis principibus aliquem ex componendis
treuga, seu fidei-
vel ipse ab aliquo ex ipsis comprehensus
excusare.

Si vero supradicti principales, seu aliqui in
fractione pacis, treuga, seu fidei-
supra non intervenient, seu intervenit, non
que consanguineos & fidei-
treuga seu fidei-
fios, & quemlibet eorum novam causam
legare possit, & ea probata excusari debere, in
modo gravati, perturbati, aut inquieti non
debere: idque tam in causis mortis, & in
bus, quam etiam finitis, & in quibus
fuit, dummodo sententia desuper lata
sint executioni demandata, locum sibi
& debere declaramus. Cumque etiam
partes ipsas, contra quas in contumaciam
vit, vel lita negotiorum mole gravati, vel
se, ut ipsorum contumaciam, sex mensium
modi expurgare minime queant, terminum
hujusmodi ad annum prorogamus, ac
iurmodi defensionem non nisi post
denegari debere. Ac quoscumque alios
titar ferendas sententias, in eas, nullam
momenti fore & esse, prout nos eas
contra iuris debitum, & de facto
famos, & irritamus. Quo vero ad
iudicem Ecclesiasticum & laicum, declaramus
bere locum in terminis & statim, prout
tuum proprium erat, ac ipsum ad
ductimus. & volumus, ut in
iuxta formam iuris, & lacorum
cicili Tridentini, & non alias
nec alio modo.

